

KS. GRZEGORZ BUJAK* – LUBLIN

ORGANIZACJA DEKANALNA W DIECEZJI KIELECKIEJ W LATACH 1925-1939¹.

Jednym ze skutków zawarcia w 1925 r. konkordatu pomiędzy Polską a Stolicą Apostolską było wytyczenie nowych granic diecezji. W ten sposób został ostatecznie zakończony proces kształtowania się struktury diecezjalnej Kościoła katolickiego w odrodzonym Państwie Polskim. Znacznym zmianom uległy wówczas także granice diecezji kieleckiej. Z posiadanych 262 parafii utraciła ona aż 60 głównie na rzecz nowopowstałej diecezji częstochowskiej. Do diecezji kieleckiej przyłączono natomiast 18 parafii, w tym 17 z diecezji sandomierskiej². Takie przesunięcie granic biskupstwa pociągnęło za sobą zmiany w jego sieci dekanalnej. Z istniejących przed 1925 r. 25 dekanatów odeszły z jego składu w całości 4 dekanaty (będziński, żarecki, sączowski i zawierciański), a skład dalszych siedmiu (stopnicki, chmielnicki, pacanowski, proszowicki, luborzycki, olkuski i zadroski) uległ uszczupleniu. Do diecezji kieleckiej przyłączono z diecezji sandomierskiej dwa dekanaty bodzentyński i zagnański. Ten ostatni bez parafii w Suchedniowie³.

Wraz z ogłoszeniem w „Przeglądzie Diecezjalnym” z 1925 r.⁴ informacji o zakresie zmian granic diecezji bp. Augustyn Łosiński erygował nową strukturę dekanalną diecezji kieleckiej. Liczba dekanatów zmalała wówczas z 25 do 24 i na tym poziomie, mimo pewnych reorganizacji, o których będzie mowa, utrzymała się do wybuchu II wojny światowej. Dziesięć dekanatów, istniejących przed podziałem diecezji, pozostało bez zmian. Były nimi: włoszczowski, szczekociński, jędrzejowski, małogoski, sędziszowski, pińczowski, skalbmierski, książnicki, ka-

* ks. Grzegorz Bujak – dr hab. historii, kierownik katedry Administracji i Ustroju Polski w Instytucie Historii KUL.

¹ Zmiany granic dekanatów w diecezji kieleckiej w latach 1911-1925 omówiłem w artykule: *Organizacja dekanalna diecezji kieleckiej w latach 1911-1925*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne”, 92 (2009) s. 5-14

² G. Bujak, *Parafie w diecezji kieleckiej i ich obsada w okresie międzywojennym (1918-1939)*, Kielce 2009, s. 18-20.

³ Tamże, s. 19-21.

⁴ „Kielecki Przegląd Diecezjalny” (dalej: KPD), 12 (1925) s. 203-204.

zimierski i pilicki. Były to głównie dekanaty położone w centrum diecezji, lub oparte o naturalną granicę rzeki Wisły. Dziesięć innych dekanatów sprzed 1925 r. przetrwało w zmienionych granicach: kielecki, miechowski, prandociński, proszowski, chmielnicki, stopnicki, pacanowski, irządski, olkuski i zadroski. Powstały cztery nowe z siedzibami w Słomnikach, Daleszycach, Bodzentynie i Piekoszowie. Dwa ostatnie, jak wspomniałem, zostały przyłączone z diecezji sandomierskiej.

Najmniej trwała okazała się siedziba dekanatu zadroskiego. Już elenchus z 1926 r. nie wymieniał dekanatu zadroskiego ale sułoszowski, przy czym chodziło o trwałe przeniesienie siedziby dziekana i zmianę nazwy dekanatu, bez reorganizacji jego okręgu⁵. Brak informacji źródłowych nie pozwala na ustalenia przyczyn tej zmiany. Warto jednak zwrócić uwagę, że wykaz dekanatów w „Przeglądzie Diecezjalnym” z grudnia 1925 r. był sporządzany w pośpiechu i zawierał pewne nieścisłości. Na przykład parafię Szaniec umieszczono w nim mylnie w wykazie parafii należących do dekanatu stopnickiego i pominięto zupełnie parafię Balice. Nie można zatem wykluczyć, że podanie nazwy dekanatu zadroskiego zamiast sułoszowskiego mogło być pomyłką, naprawioną w elenchusie z 1926 r.

Organizacja sieci dekanalnej po 1925 r. zmierzała, do zmniejszenia okręgów dekanalnych. Wszystkie nowoutworzone dekanaty miały od 6 do 9 parafii. W znacznym stopniu zredukowana została też liczebność pozostałych. W kieleckim najbardziej bo z 13 do 8, w chmielnickim z 12 do 10, a w olkuskim z 13 do 11. Jedynie w dwóch dekanatach liczba parafii uległa zwiększeniu: w miechowskim z 10 do 12 i w irządskim z 9 do 10.

Tabela 1. Liczba parafii w poszczególnych dekanatach w diecezji kieleckiej w latach 1925-1939

lp	Dekanat	1925'	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
1	kielecki	13	8	8	9	9	9	9	9	10	11	12	12	12	12	16
2	stopnicki	10	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
3	chmielnicki	12	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
4	pacanowski	11	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
5	pińczowski	11	11	12	12	12	12	12	12	10	10	10	10	10	10	10
6	skalbmierski	10	10	10	10	10	10	10	10	8	8	8	8	8	8	8
7	kazimierski	9	9	9	9	9	9	9	9	10	10	10	10	10	10	10
8	księżnicki	9	9	9	9	9	9	9	9	*						
9	miechowski	10	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	13	13
10	proszowski	8	7	7	7	7	7	7	7	9	9	9	9	9	9	9
11	prandociński	12	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
12	luborzycki	10	*													
13	olkuski	13	11	11	12	12	12	10	10	10	10	11	11	11	13	13
14	zadroski	12	*													
15	pilicki	10	10	10	10	10	10	10	10	10	11	11	11	11	11	11
16	będziński	15	*													
17	ścądzowski	7	*													
18	zawierciański	15	*													

⁵ KPD, 12 (1925) s. 204; „Elenchus venerabilis cleri saecularis ac regularis dioecesis Kielcensis” (dalej: ElenchDK), (1926) s. 47.

19	zarecki	8	*												
20	włoszczowski	8	10	10	10	10	10	10	10	10	10	11	11	12	12
21	irządcki	9	8	8	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
22	szezeciński	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	9	9	9	10
23	jędrzejowski	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
24	sędziszowski	10	10	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
25	małogoski	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9
26	daleszycki		6	6	6	6	6	6	7	7	8	8	8	8	8
27	piekoszowski		8	8	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
28	bodzentyński		8	8	8	8	8	8	7	6	6	6	6	6	6
29	słomnicki		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
30	sułoszowski		9	9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
31	wiślicki									10	10	10	10	10	10
	RAZEM	262	220	220	222	223	223	221	221	221	225	227	227	228	231
															236

Legenda: ¹ Stan przed zmianami granic diecezji z 1925 r.

* likwidacja dekanatu

W latach 1926-1927 przeprowadzono niewielką korektę granic dwóch dekanatów. W 1926 r. z dekanatu irządckiego do włoszczowskiego przekazano dwie parafie: Koniecpol i Chrzastów. Obie miały zdecydowanie lepsze połączenie z Włoszczową niż Irządzami. W roku następnym parafia Wrocieryż, położona w znacznej odległości od Sędziszowa, została przesunięta z tego dekanatu do pińczowskiego. Zmiana ta była nieunikniona już po przeniesieniu siedziby dziekana z Krzcięcic do Sędziszowa w roku 1919 co wydłużyło odległość z Wrocieryża do siedziby dziekana⁶. W takiej sytuacji przyłączenie tej parafii do sąsiedniego dekanatu pińczowskiego było tylko kwestią czasu. Po tych dwóch niewielkich zmianach sieć dekanalna diecezji kieleckiej ustabilizowała się na dłuższy czas. Odtwarzając przemiany sieci dekanalnej w latach 1925-1927 jesteśmy skazani głównie na analizę wykazów drukowanych co roku w elenchusach. Nie zachowała się żadna dokumentacja, która pozwalałaby na odtworzenie mechanizmów podejmowania decyzji w tych sprawach.

Na początku lat 30-tych podjęto w diecezji kieleckiej ponownie reformę struktur dekanalnych. W 1932 r. przeniesiono parafię Krajno z dekanatu bodzentyńskiego do daleszyckiego. Dekret biskupa w tej sprawie został wydany 10 października, a lakoniczna informacja o niej opublikowana na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”⁷.

Najważniejsza zmiana granic dekanatów po 1925 r. miała miejsce w 1933 r. Odbyła się w dwóch niezależnych od siebie etapach i na przeciwległych krańcach diecezji. Do dekanatu kieleckiego przyłączona została parafia Zagnańsk należąca wcześniej do dekanatu bodzentyńskiego. Była to jedna z parafii przyłączonych do diecezji kieleckiej w 1925. Trudno ustalić jakie były przyczyny tego posunięcia. Niewątpliwie jednak sprzyjała takiemu rozwiązaniu niewielka odległość od Kielc i dogodna komunikacja.

O wiele większe zmiany dotknęły obszar powiatu pińczowskiego, który we

⁶ Bujak, *Organizacja dekanalna diecezji kieleckiej w latach 1911-1925*, s. 6-7.

⁷ KPD, 19 (1932) s. 225.

wcześniejszym okresie charakteryzował się dużą stabilnością sieci dekanalnej⁸. W ramach reorganizacji z 1933 r. zlikwidowano dekanat księżnicki i utworzono nowy wiślicki, którego granice nie pokrywały się jednak z granicami zlikwidowanej jednostki administracyjnej. Przy tej okazji skorygowano granice innych czterech dekanatów: kazimierskiego, proszowickiego, skalbmierskiego i pińczowskiego.

W odniesieniu do tych zmian możemy, na podstawie częściowo zachowanej dokumentacji, po raz pierwszy w pełniejszy sposób odtworzyć etapy procesu podejmowania decyzji przez biskupa. Pismem z 8 lutego 1933 r., kuria diecezjalna w Kielcach zwróciła się do dziekana w Pińczowie o zaopiniowanie projektowanych zmian sieci dekanalnej w powiecie pińczowskim. Projekt przesłano w załączeniu, a dziekan zobowiązany był w terminie do 20 lutego ustosunkować się do niego. Brak odpowiedzi w tym terminie miał świadczyć o wyrażeniu zgody⁹. Nie wiemy, czy podobne pisma wzywające do konsultacji otrzymali inni diekani, których okręgi miały ulec zmianie.

Kuria nie określiła, czy opinia dziekana miała być poprzedzona naradami z księżmi z tego dekanatu. Dziekan pińczowski swoją odpowiedź do Kielc przygotował już 14 lutego 1933 r.¹⁰. Biorąc to pod uwagę, nie wydaje się możliwe, żeby w tak krótkim czasie mogło dojść do konferencji księży dekanatu. Nie można jednak wykluczyć, iż projekt mógł być konsultowany przynajmniej z niektórymi proboszczami. Pośrednim dowodem, że w dekanacie nie odbyła się konferencja wszystkich duchownych w sprawie projektu, może być kolejne pismo dziekana pińczowskiego do kurii z 4 marca 1933 r., w którym przekazał prośbę proboszcza z Wolicy o pozostawienie tej parafii w dekanacie pińczowskim¹¹. Wygląda na to, że proboszcz z Wolicy nie został przez dziekana poinformowany o planowanych zmianach przed wysłaniem odpowiedzi z 14 lutego, i w związku z tym nie mógł wyrazić wcześniej swojej opinii.

Projekt przesłany 8 lutego dziekanowi w Pińczowie zawierał listę czterech dekanatów wraz z wykazem parafii, które miały do nich należeć po reorganizacji oraz wskazaniem siedzib dziekanów i wicedziekanów. Do dekanatu pińczowskiego miało należeć 10 parafii: Pińczów (dziekan), Bogucice, Kije, Krzyżanowice, Zagość, Chroberz, Młodzawy, Góry (wicedziekan), Michałów, Wrocieryż. Do dekanatu skalbmierskiego 8 parafii: Skalbmierz (dziekan), Małoszów, Działoszyce (wicedziekan), Wolica, Sancygniów, Dzierążnia, Stradów, Czarnocin. Do dekanatu wiślickiego 10 parafii: Wiślica (dziekan), Pełczyska, Probołowice, Sokolina, Kocina, Stary Korczyn, Chotel Czerwony, Jurków, Opatowice, Rogów. Do dekanatu kazimierskiego 12 parafii: Kazimierza Wielka (dziekan), Kazimierza Mała, Bejsce, Gorzków, Kościelec, Cudzynowice, Bobin, Witów, Książnice Wielkie (wicedziekan), Koszyce, Przemyków, Rachwałowice¹².

⁸ Bujak, *Organizacja dekanalna diecezji kieleckiej w latach 1911-1925*, s.10-12.

⁹ Archiwum Diecezjalne w Kielcach (dalej: ADK), sygn. OD 4/2, k. 61.

¹⁰ ADK, sygn. OD 4/2, k. 62.

¹¹ ADK, sygn. OD 4/2, k. 64. Na marginesie tego pisma znajduje się odręczna notatka kurialna „bez skutku”.

¹² ADK, sygn. OD 4/2, k. 61.

W odpowiedzi do kurii z 14 lutego, dziekan pińczowski określił projekt jako „realny i praktyczny”¹³. Jako argument przytaczał istnienie dogodnej komunikacji między parafiami w projektowanych dekanatach. Proponował jedynie niewielkie zmiany polegające na przesunięciu parafii Bobin z dekanatu kazimierskiego do proszowickiego oraz parafii Wolica i Sancygniów z dekanatu pińczowskiego do skalbmierskiego. Zaskakująca była ta ostatnia sugestia dziekana, gdyż właśnie taką przynależność dekanalną proponowała Kuria w przesłanym projekcie. Ponadto sugerował wyznaczenie innego wicedziekana dla dekanatu pińczowskiego, bo ks. J. Nowakowski, proboszcz w Górach, liczył ok. 70 lat i zdrowie nie pozwalało mu na wyjazdy z parafii¹⁴.

W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach znajdujemy jeszcze jedno pismo nawiązujące do dyskusji nad omawianym problemem zmiany granic dekanatów w powiecie pińczowskim. Zebrani w Wiślicy księża proboszczowie 10 parafii, które miały wejść w skład dekanatu wiślickiego, wystosowali 3 kwietnia 1933 r. list do biskupa A. Łosińskiego, w którym poinformowali o przeprowadzeniu dyskusji nad projektem o jego utworzeniu i zwrócili się z prośbą o wydanie dekretu erekcyjnego. Jako uzasadnienie podali łatwiejszą komunikację w ramach nowego dekanatu i dogodny dojazd do dziekana. Tę konferencję należy traktować, jako ostatni etap konsultacji przed utworzeniem nowego dekanatu, w znacznej mierze o charakterze formalnym. Struktura nowego dekanatu została bowiem zaplanowana w toku omówionych wcześniej dyskusji.¹⁵

Nowa organizacja dekanalna na tamtym terenie, została ogłoszona dekretem biskupa A. Łosińskiego 7 kwietnia 1933 r. W odniesieniu do dekanatów pińczowskiego, skalbmierskiego i wiślickiego powtarzał on bez zmian propozycje z 8 lutego. W dekanacie kazimierskim znalazło się ostatecznie 10 z planowanych 12 parafii, gdyż parafie Kościelec i Bobin włączono ostatecznie do dekanatu proszowickiego¹⁶. Dekret został opublikowany w kwietniowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”¹⁷.

W opublikowanej wersji dekretu nie podano przyczyn zmian granic. W zachowanym w archiwum projekcie dekretu jako jedyny ich powód podano dogodną komunikację między parafiami. Choć nie można podważać tej intencji w kwestii przydzielania konkretnych parafii do poszczególnych dekanatów, nie jest to wystarczająca odpowiedź na pytanie, dlaczego postanowiono erygować dekanat z siedzibą właśnie w Wiślicy.

Jak się wydaje, projekt zmiany organizacji dekanalnej na tym terenie, którego istotnym elementem było powołanie nowego dekanatu, należałoby łączyć z odnowieniem w Wiślicy kapituły kolegiackiej w 1924 r.¹⁸. Chęć podniesienia w hierarchii godności kościelnych parafii, w której znajdowała się starożytna świątynia i dzia-

¹³ ADK, sygn. OD 4/2, k. 62.

¹⁴ ADK, sygn. OD 4/2, k. 62.

¹⁵ ADK, sygn. OD 4/2, k. 63.

¹⁶ ADK, sygn. OD 4/2, k. 71.

¹⁷ KPD, 20 (1933) s. 112.

¹⁸ *1910-1935 dwudziestopięciolate rządów J. E. ks. biskupa Augustyna Łosińskiego w diecezji kieleckiej*, Kielce 1935, s. 13.

łała kapituła, był na pewno ważnym elementem procesu podejmowania decyzji. Warto zauważyć, że w świetle przepisów prawa kościelnego, potwierdzonych na synodzie kieleckim, dziekan miał prawo bezwzględnego pierwszeństwa wśród duchowieństwa dekanatu, nawet przed proboszczami piastującymi godności kanonickie lub prałackie¹⁹. Wpadało zatem, by proboszcz Wiślicy, prepozyt tamtejszej kapituły był dziekanem, co gwarantowałoby zarówno jego uprawnienia zwierzchności, jak i przywilej pierwszeństwa w stosunku do lokalnego duchowieństwa.

Trudno powiedzieć czy zastosowana w 1933 r. procedura konsultacyjna miała się stać wzorcem na przyszłość. W późniejszym okresie doszło już tylko do niewielkich zmian sieci dekanalnej w diecezji. W roku 1934 odeszła z dekanatu daleszyckiego do kieleckiego parafia Leszczyny, a w roku następnym Suków. Było to spowodowane podziałem parafii Daleszyce²⁰. W 1936 r. powróciła w skład dekanatu włoszczowskiego parafia Secemin należąca od 1923 r. do dekanatu szczekocińskiego²¹. Były to wszystkie zmiany jakie zaszły w sieci dekanalnej diecezji kieleckiej do wybuchu II wojny światowej. Dekanaty rozwijały się natomiast wewnątrz, co było skutkiem tworzenia nowych parafii, które z reguły były przyłączane do dekanatu tej parafii, z której wyłaniano siedzibę nowej jednostki.

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych dekanatach w latach 1926 i 1938.

dekanat	rok	
	1926	1938
kielecki	49 340	91 352
stopnicki	41 966	43 563
chmielnicki	42 583	47 084
pacanowski	30 649	31 446
pińczowski	31 725	35 216
skalbmierski	32 439	27 992
kazimierski	26 985	28 212
ksiąznicki	18 354	brak dek.
miechowski	48 609	53 288
proszowicki	23 686	30 394
prandociński	18 306	22 391
daleszycki	28 204	23 631
olkuski	44 701	53 842
piekoszowski	33 134	32 695
pilicki	36 161	37 145
bodzentyński	31 171	28 030
słomnicki	21 452	21 795

¹⁹ G. Bujak, *Synody diecezjalne Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1922-1931. Organizacja i problematyka uchwał*, Kielce 2010, s. 93-94, 97-101.

²⁰ R. Skrzyniarz, *Parafia Bieliny. Zarys dziejów*, Kielce 2007, s. 31-32.

²¹ Tenże, *Organizacja dekanalna diecezji kieleckiej w latach 1911-1925*, s. 9.

sułoszowski	30 672	35 753
włoszczowski	29 007	42 997
irządcki	32 855	23 368
szczekociński	27 896	28 367
jędrzejowski	37 529	44 069
małogoski	19 952	25 301
sędziszowski	37 225	39 303
wiślicki	brak dek.	23 103
Razem	774 610	870 346

Struktura dekanalna diecezji kieleckiej w latach 1925-1939 cechowała się znacznym zróżnicowaniem liczby wiernych w poszczególnych okręgach dekanalnych. W roku 1926 aż 15 dekanatów liczyło od 30 do 50 tysięcy wiernych. Do 1938 r. sytuacja w tym względzie uległa niewielkim zmianom, a liczba dekanatów liczących powyżej 30 tys. wiernych zmalała zaledwie do 14. Gwałtownie wzrosła liczba wiernych skupionych w dekanacie kieleckim, co tylko częściowo można wytłumaczyć przyłączeniem do niego nowych parafii. W większej mierze było to spowodowane rozwojem gospodarczym tego regionu w latach 30-tych i w konsekwencji zwiększonym napływem ludności. Według obliczeń J. Pazdura tylko w samych Kielcach, nie licząc podmiejskich osad, migracja stanowiła 57% przyrostu mieszkańców miasta w tamtym okresie²².

W działaniach władzy diecezjalnej możemy zaobserwować tendencję polegającą na zmniejszaniu liczby parafii podlegających poszczególnym dziekanom. Sprzyjało to stworzeniu z dekanatów sprawnego instrumentu administracji kościelnej, pośredniczącego między centralnymi instytucjami diecezjalnymi a parafiami. Sieć dekanalna miała służyć zwiększeniu kontroli nad parafiami przez usprawnienie nadzoru dziekańskiego, ale też rozwinięciu współpracy między księżmi sąsiednich parafii w obliczu nowych wyzwań duszpasterskich i społecznych, przed jakimi stawał Kościół w warunkach niepodległości. W okresie zaborów władza państwowa dążyła do ograniczenia kontaktów duchowieństwa między sobą²³. Po odzyskaniu niepodległości posunięcia biskupa szły w przeciwnym kierunku, w celu wytworzenia nawyku współpracy duchowieństwa między sobą, czemu miały służyć zalecenia administracyjne nakazujące zjazdy, konferencje, szkolenia itp. oraz usprawnianie struktury dekanalnej. Z analogicznymi zjawiskami spotykamy się także w innych polskich diecezjach w tamtym okresie²⁴.

Warto też zwrócić uwagę, że zmiany organizacji dekanalnej budziły niewielkie zainteresowanie wiernych, w przeciwieństwie do zmian granic parafii. O ile tworzenie nowych parafii i reorganizacja okręgów parafialnych polegająca na przyłączaniu wsi i miejscowości do innych parafii wywoływało często ostre sprzeciw wiernych, o tyle zmiany granic dekanatów przechodziły bez echa. Dowodzi

²² J. Pazur, *Dzieje Kielc 1864-1939*, Kielce 1971, s. 261.

²³ W. Jemielity, *Mianowanie i przenoszenie księży w Królestwie Polskim po powstaniu styczniowym*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 34 (1987) z. 4, s. 66-67.

²⁴ J. Związek, *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, Częstochowa 1990, s. 56-57.

to, że struktura dekanalna w mniejszym stopniu miała wpływ na życie wiernych, a w większym na życie i działalność duchowieństwa. Wydaje się, że problem kształtu struktury dekanalnej dotyczył i żywo interesował głównie księży. Uzależniał ich przecież od konkretnego dziekana i stwarzał konieczność współpracy głównie z księżmi swojego dekanatu. Dekanat był więc kościelną strukturą administracyjną wiążącą głównie księży, wytyczał bowiem ramy swoistego lokalnego świata, w którym przychodziło im żyć i pracować, często przez długie lata w zmienionym składzie personalnym.

Porównując sieć dekanalną w diecezji kieleckiej i w innych diecezjach trzeba stwierdzić, że należała ona do przeciętnie rozwiniętych, a w porównaniu z diecezjami sąsiednimi przedstawiała się nawet lepiej. W liczącej ponad 1 milion wiernych diecezji częstochowskiej w 1939 r. było zaledwie 17 dekanatów²⁵. W krakowskiej i sandomierskiej po 20²⁶. Również pod względem liczby parafii w poszczególnych dekanatach diecezja kielecka charakteryzowała się dużą równomiernością. Dla porównania warto wspomnieć, że w archidiecezji gnieźnieńskiej najmniejszy dekanat liczył w 1939 r. 4 parafie a największy 21²⁷.

Dekanaty były jedynymi strukturami pośrednimi w diecezji kieleckiej w okresie międzywojennym. Nie obserwujemy prób tworzenia struktur nadrzędnych wobec dekanatów, jakimi w diecezjach katowickiej i częstochowskiej były komisarjaty²⁸.

THE ORGANISATION OF DEANERIES IN THE DIOCESE OF KIELCE IN THE YEARS 1925-1939.

Summary

The article discusses the changes which took place in the organisation of deaneries in the Diocese of Kielce in the years 1925-1939. These changes were caused by the necessity of adaptation to the new boundaries of the diocese which were introduced after the concordat of 1925 and the dynamic development of the city of Kielce. With regard to the creation of the deanery of Wiślica, the author presented the decision making process done by the administration of the diocese.

Translated by Aneta Kiper

²⁵ Tamże, s. 57.

²⁶ *Kościół Katolicki w Polsce 1918-1990. Rocznik statystyczny*, red. L. Adamczuk, W. Zdaniewicz, Warszawa 1991, s. 110.

²⁷ S. Wilk, *Archidiecezja gnieźnieńska w II Rzeczypospolitej. Administracja archidiecezji pod rządami prymasów kard. Edmunda Dalbora i kard. Augusta Hlonda*, Lublin 1987, s. 83.

²⁸ Związek, *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, s. 57-59.